

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Центр підготовки спеціалістів для зарубіжних країн

Кафедра мовної підготовки

СИЛАБУС
освітнього компонента – ОК2
Навчальна дисципліна -
Українська мова (за професійним спрямуванням)

Освітній рівень	перший (бакалаврський)	
Програма навчання	обов'язкова	
Галузь знань	19	Архітектура та будівництво
Спеціальність	192	Будівництво та цивільна інженерія
Освітня програма	Будівництво та цивільна інженерія	
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)	
Види аудиторних занять	практичні заняття	
Індивідуальні та (або) групові завдання	2 аудиторні контрольні роботи	
Форми семестрового контролю	іспит	

Викладачі:

Змінчак Наталія Михайлівна,
старший викладач кафедри мовної підготовки,
zminchak@ogasa.org.ua

У процесі вивчення дисципліни студенти **УДОСКОНАЛЮЮТЬ НАВИЧКИ ВОЛОДІННЯ ПРОФЕСІЙНОЮ МОВОЮ ДЛЯ ЗАСВОЄННЯ МАТЕРІАЛУ ГАЛУЗЕВИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОПЕРУЮТЬ ВЕЛИКИМ ОБСЯГОМ ЛЕКСИКИ, ФРАЗЕОЛОГІЇ, ЛЕКСИКОГРАФІЇ, СИНТАКСИСУ МОВИ**, що дає

можливість здійснювати професійне спілкування та одержувати необхідну професійну інформацію.

Наприклад:

1) формування необхідної комунікативної спроможності у сферах професійного спілкування в усній та писемній формах: **Офіційно-діловий стиль** вимагає точності, унормованості, стандартизації. Йому притаманна нейтральна лексика, використання спеціальної термінології, канцеляризмів, стійких словосполучень.

2) вивчення теоретичних засад нормативності української мови: До **орфографічних помилок** відносять неправильне написання основних орфограм.

3) вироблення навичок роботи з науковими і діловими текстами: **Наукова стаття** – це різновид публікації, що містить проміжні або кінцеві результати наукового дослідження, та обґрунтовує способи їх досягнення. У ній наявні реквізити наукових (посилання, визначення) і публіцистичних текстів.

Передумовами вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» є набуття теоретичних знань та практичних навичок з дисципліни «Українська мова».

Програмні результати навчання:

ПР01	Застосовувати основні теорії, методи та принципи математичних, природничих, соціально-гуманітарних та економічних наук, сучасні моделі, методи та програмні засоби підтримки прийняття рішень для розв'язання складних задач будівництва та цивільної інженерії.
ПР02	Брати участь у дослідженнях та розробках у сфері архітектури та будівництва.
ПР03	Презентувати результати власної роботи та аргументувати свою позицію з професійних питань, фахівцям і нефахівцям, вільно спілкуючись державною та іноземною мовою.
ПР05	Використовувати та розробляти технічну документацію на усіх стадіях життєвого циклу будівельної продукції.

Диференційовані програмні результати навчання:

знати:

- стилі української літературної мови;
- норми української літературної вимови;
- основні поняття, терміни і значення професійної мови спілкування у сфері архітектури та містобудування й суміжних галузях науки українською мовою;
- основну термінологію, що застосовується у галузі будівництва;
- основні шляхи термінотворення;
- вимоги до оформлення фахової документації;

- основні орфографічні, лексичні, стилістичні та синтаксичні мовні норми;
- правила етики та етикетних норм, дотримання культури усного й писемного мовлення в професійній фаховій діяльності;

розуміти:

- термінологію свого фаху;
- різницю між стилями української літературної мови;
- аналізувати та узагальнювати інформацію з метою вироблення певних управлінських рішень, використовуючи набуті знання з мови;

володіти:

- навичками роботи з довідково-енциклопедичними, електронними джерелами;
- навичками оперування фахової термінології;
- навичками укладання та оформлення професійної документації згідно з вимогами;
- уміннями і навичками складання текстів професійної тематики;
- мовними засобами залежно від сфери спілкування;
- нормами сучасної української літературної мови та здійснювати спілкування з учасниками трудового процесу;
- відповідними засобами вербального спілкування та здійснювати регламентування спілкування;
- вміннями доречно використовувати мовні моделі звертання, ввічливості, вибачення, погодження, структурувати тексти, готуватися до публічного виступу.

Тематичний план

№ п/п	Назва тем практичних занять	Кількість годин		
		практичні	самостійна	разом
1.	Історія походження і розвитку української мови. Місце української мови серед інших мов світу. Функції мови. Мова і мовлення. Роль мови у професійному спілкуванні	2	4	6
2.	Диференціація загальнонародної мови. Стилї літературної мови. Сутність і особливості наукового стилю української мови. План і тези джерела наукової інформації	2	3	5
3.	Складання конспекту джерела науково-технічної інформації. Реферування джерела наукової інформації. Види літературних мовних норм	2	4	6
4.	Анотування джерела наукової інформації. Писемне мовлення. Правила вживання апострофа. Позначення м'якості приголосних	2	3	5
5.	Рецензія. Відгук. Орфоепічні мовні норми. Правопис ненаголошених голосних	2	3	5
6.	Усне мовлення. Зміни приголосних при словотворенні. Подвоєння та подовження приголосних. Правопис префіксів. Акцентуаційні мовні норми	2	4	6
7.	Стаття, її різновиди. Підготовка до написання наукової статті. Правопис слів іншомовного походження. Спрощення в групах приголосних	2	3	5
8.	Форми професійного спілкування. Види і жанри публічних виступів. Лексичні мовні норми. Контрольна робота № 1.	2	4	6

9.	Предмет і основні категорії термінознавства: термін, термінологія, терміносистема. Структура термінів. Основні шляхи термінотворення. Пунктуаційні мовні норми	2	3	5
10	Основні етапи формування української будівельної термінології. Правопис складних слів. Правопис часток не, ні з різними частинами мови	2	3	5
11.	Використання неологізмів і запозичень. Граматичні мовні норми	2	4	6
12	Класифікація документів. Вимоги до оформлення документів. Стилiстичні мовні норми. Правопис власних назв	2	3	5
13	Правопис та особливості використання іменників, числівників, займенників, прислівників, прийменників у професійному мовленні	2	3	5
14	Труднощі перекладу текстів. Основні правила перекладу. Лексичні трансформації. Термінологічні паралелі	2	3	5
15	Терміноід, його різновиди. Складноскорочені слова, аббревіатури	2	4	6
16	Лексикографія як наука, її становлення в Україні. Типи мовних словників. Фразеологія та фразеологізми	2	4	6
	Всього	32	58	90

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний рівень оцінювання щодо отримання «іспиту» за навчальною дисципліною «Українська мова (за професійним спрямуванням)» складає 60 балів і може бути досягнутий такими засобами оцінювання:

Засоби оцінювання		Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Засоби оцінювання	Кількість у семестрі		
Контроль знань:			
<i>Поточний</i> ., в т.ч.:		36	60
- контрольна робота	2	24	40
- усне опитування або письмовий експрес-контроль на практичних заняттях	кожне заняття	12	20
- виступ (доповідь) студентів при обговоренні питань на практичних заняттях	1		
- тестування	2		
- реферат	1		
- участь у конференціях	1		
- підготовка та видання наукових публікацій (тези, статті)	1		
<i>Підсумковий</i> - іспит	1	24	40
Разом		60	100

Контрольна робота виконується студентами в аудиторії і складається з 4 варіантів різного типу завдань. Наприклад:

1. До документів щодо особового складу належать:
  - а) заява, трудовий договір, доручення;
  - б) автобіографія, заява, резюме, характеристика;
  - в) автобіографія, резюме, заява, розписка;
  - г) наказ, акт, накладна, лист-претензія.
2. Схарактеризуйте лексичні мовні норми.

Контрольні роботи проводяться двічі на семестр. Теми для підготовки до контрольних робіт надруковані в навчальному посібнику [6].

Підсумковий контроль знань проводиться для студентів, що не змогли з будь яких причин набрати необхідну кількість балів, або для студентів, що бажають збільшити вже набрану кількість балів. Підсумковий контроль знань здійснюється у вигляді усної бесіди з викладачем (комісією викладачів) за тематикою навчальної дисципліни.

Інформаційне забезпечення

Основна література

1. Гриценко Т. Українська мова за професійним спрямуванням. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 624 с.
2. Дедухо А., Сизоненко Н. Українська мова за професійним спрямуванням : практикум. Київ : Ліра-К, 2018. 180 с.
3. Думанська Л. Б., Старунова А. Л. Практикум з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів освітнього рівня «Бакалавр» спеціалізації ГБ, ГМ, РВВР, ВтаПБ. – Одеса: ОДАБА, 2016. 75 с.
4. Змінчак Н.М., Чаєнкова О.К. Навчальний посібник «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 191 "Архітектура та містобудування". Одеса: Видавництво ОДАБА, 2022. 204 с.
5. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. / Т. О. Чернишова та ін. Харків : ХНУПС, 2018. 308 с.
6. Українська мова за професійним спрямуванням : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти /Уклад. О. В. Бабакова, З. О. Митяй, О. Г. Хомчак. Мелітополь : ФОП Однорог Т. В., 2018. 151 с.
7. Чаєнкова О. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Одеса. 2020. 115 с.
8. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. 5-те вид., виправ. і доповнен. Київ: Алерта, 2019. 640 с.

Допоміжні джерела інформації

1. Акастьолова О. Г., Майборода Н. Г., Хрушкова О. А. Українська мова за професійним спрямуванням: практикум : навч. посіб. Дніпропетровськ, 2017. 112 с.
2. Антисуржик: Вчимося говорити ввічливо і правильно поводитися / За заг. ред. О. Сербенської : навч. посібн. 3-тє вид., доп. і переробл. Львів : Апріорі, 2017. 304 с.
3. Голосовська Г. Українська мова для всіх. Київ : Академія, 2015. 208 с.
4. Квартник Т.О., Приходько В.В. Експрес- підготовка до ЗНО. Українська мова та література. Харків: АССА, 2018, 296 с.
5. Літвінова І. М., Котукова Т. В. Українська мова для іміджу та кар'єри. Харків : Ранок, 2019. 160 с.

6. Нікітіна А. В. Самостійна робота студентів з риторики : навч.-метод. посібник. Старобільськ : Вид-во ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2015. 313 с.
7. Пігур М. В. (Українська мова за професійним спрямуванням) : навчально-методичні рекомендації для студентів нефілологічних факультетів вищих навчальних закладів України. Тернопіль : ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2015. 34 с.
8. Селігей П. О. Етимологічний словник запозичених суфіксів і суфіксоїдів в українській мові. К.: Академперіодика, 2014. 324 с.
9. Семеренко Г. В., Литвин Л. П. Українська мова за професійним спрямуванням : теорія і практика : навч. посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. 424 с.
10. Словник синонімів української мови: понад 2500 синонімічних гнізд / О.С. Вусик. Тернопіль: Навчальна книга . Богдан, 2013. 576 с.
11. Словник української мови. У 20-ти т./Український мовно-інформаційний фонд НАН України; за ред. В.М. Русанівського. Київ: Наукова думка, 2010.
12. Сотська Г.І., Шмельова Т.В. Словник мистецьких термінів. Херсон. Видавництво «Стар», 2016. 52 с.
13. Старунова А. Л. Навчальні матеріали з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» до проведення практичних занять та самостійної роботи з теми «Ділові документи» для студентів освітнього рівня «Бакалавр» для усіх спеціальностей. Одеса, 2018. 32 с.
14. Струганець Л. В. Динамічні процеси у лексичному складі української мови : методичні рекомендації. Тернопіль : Вектор, 2016. 47 с.
15. Струганець Ю. Б. Самостійна робота з курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» : методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2018. 94 с.
16. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник (ВНЗ IV р. а.) / С.М. Луцак, Н.П. Литвиненко, О.Д. Турган та ін.; за ред. С.М. Луцак. Київ: 2017, 360 с.
17. Український лексикон. Естетичні, мистецькі, лінгвістичні таблиці співзвучних слів: [ритм. словник] / М. А. Зайко. 2-ге вид., виправ., допов. Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2014. 444 с.
18. Хворостяний І. Г. Українська мова: лайфхаки. Харків: Вид-во «Ранок», 2018. 288 с.
19. Шевчук С. В. Російсько-український словник ділового мовлення = Русско-украинский словарь деловой речи. К.: Вища шк., 2008. 487 с.
20. <http://www.litopys.org.ua/>
21. <http://www.mova.info/>
22. <https://novamova.com.ua/>
23. www.pereklad.kiev.ua
24. www.pravopys.net
25. www.r2u.org.ua
26. www.rozum.org.ua
27. http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_vocab_CD.htm